

ното е именно царският мотив. Присъствието му в нея е емблематично и битува в различни варианти, особено когато става дума за "кале"(от турски- крепост), "градище", манастир. И това се осъществява в плътно единство с мотива за царското съкровище.²⁵ В един семантичен ред са подредени знанието за "кале"(градище), знанието за царско съкровище и неговият собственик - царят.

ГРАДИЩЕТО

Калето е с много важна позиция в пространствената организация. То е функционален маркер с категорична историческа натовареност. И в местното фолклорно знание винаги съществува пряка съотносимост между калето и селището, край което се намира. Понякога тя е мотивацията относно създаването на селището. В този смисъл, като че ли най-плътна семантична връзка има с другото най-разпространено наименование - Градище. Особено, когато става дума не само за крепост, а за селище - град, за чието съществуване в миналото е запазено знание. А това отвежда презумптивно към идеята за вече усвоеното от човека пространство- своеобразна "историческа" мотивировка относно възникналото ново селище- град. Сиреч, съвсем в реда на нещата е, на или около това място да съществува селище.

Посочва се историческото време, от което е калето или градището и отново като най-стар пласт в него се посочва римското време - "римско кале," което в много случаи се отъждествява с римски град.²⁶ Често е налице наслагане на времеви пластове и за едно кале се знае, че освен на римляни то е било и на византийци, и на български царе.²⁷

Но съвсем в логиката на нещата е, най-активно да бъде знанието за крепости на български царе. Дори са посочвани точно кои от тях са "собствениците им"- м. Борила, където се търси короната на цар Борил,²⁸ или крепостта над с. Кипилово, където е била вилата на Асеновци и там се е криела Теодора.²⁹ А за крепостта на връх Вида до Котел се разказва цяла история за битката на Крум с Никифор, за участието в нея на дъщерята на Крум- Вида, за скритото от нея царско съкровище, за убийството на Никифор и след това на Вида и придворните й.³⁰ За Градището край гр. Твърдица също има предание, разказващо за битка с татари и превземането му от тях с помощта на жена, на която дали пари, и им рекла: "Татари, патари, не са само гащи отпред връзват, ами и отзад са връзват!"³¹ А това означавало, че могат да превземат крепостта отзад, както и станало според преданието. Пак спо-